

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea“, „Foaia Interesantă“ și „Plugarul Luminat“ — 100 Lei pe an, 50 Lei pe 1/2 an, 25 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani: preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe 1/2 an, 15 Lei pe 1/4 de an.

Pentru Iugoslavia și Cehoslovacia 120 Lei pe an. — Pentru America 150 Lei (abia 75 cenți) pe an, trimiși prin cec de bancă foii la Orăștie.

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foaie pentru popor. | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie (Trans.)

Minunatul suflet al neamului

arătându-se ca o Pogorâre a Duhului Sfânt peste noi, în clipele cele mai hotărâtoare.

De două ori după o altă: la 1848 și la 1859.

— Din prilejul Sărbărilor pentru Șaguna. —

Când Dumnezeu iubește un popor al său, îi trimite aceluia câte-un ales sau câte-un mănunchiu de aleși ai săi, pentru vremuri de grea hotărâre, și prin aceia îi grăește poporului și îl conduce pe el. Aceia nici nu-și dau sama că de ce zic să fie așa și fac așa. Ei fac la o poruncă de sus, căci Domnul grăește printrâșii.

În istoria mai nouă a neamului nostru, avem două astfel de minunate pogorări a Duhului Sfânt peste conducătorii poporului românesc. Una din ele ne e cunoscută mai bine tuturor: e marea clipă de hotărâre a unirii celor două țări române: Moldova cu Muntenia la 1859. Trei vecini atotputernici se împotriveau acestei uniri: Austria-Ungaria (cari știu ele de ce se tem de o țară românească mărită, făcută din cele două Principate), Turcia și Rusia. Nici una nu voia să audă de unirea celor două țări românești într-una!

Atunci parcă Duhul Sfânt s'a pogorât peste capetele conducătorilor celor două țări surori și a luminat sfatul lor. La Iași aleseseră în Decembrie 1858 pe Cuză de Domn (Voievod) al Moldovei. Cei dela București au zis: A legem și noi tot pe Cuză de Domn al Munteniei! Grăia prin hotărârea lor suflarea de sus, care a rânduit și a voit atunci unirea celor două țări surori în o țară nouă și de mare viitor, numită nu mai mult Moldova, nici Muntenia, ci România!

Ce minunată arătare dumnezească a fost acea hotărâre dela București, și cum întrânsa se oglindește viu sufletul românesc, care unul fiind și în Muntenia și în Moldova, nu voia să se mai vadă frânt în două la doborârea dușmanilor neamului, și cine și ori-cât de puternici ar fi ei!

Aceasta o știm cam toți.

Aceiași arătare de sus s'a făcut în Ardeal la 1848.

Pușini însă știu, că o arătare de sus a luminat sufletul românesc în Ardeal, încă mai nămintă ca arătarea dela București, — la 1848.

Iată frumoasa ei poveste:

În primăvara anului 1848, când Ungurii începuseră mișcarea lor de rupere a legăturilor cu Austria, voind să facă din Ungaria țară neatârnată de Viena, țară stând cu totul sub porunca și călcăiul politic al Budapestei, țară în care Ungurii să joace pe singurii și a tot puternicii străpâni, — tinerimea română dela înaltele școli și câțiva fruntași ai vieții românești, cu Bărnăuți u între ei, începură a cere tot mai stăruitor, ca și poporul român din Transilvania să-și ridice glasul său! Ungaria vrea rupere de Austria, — dar ce-o fi atunci de popoarele încăpute pe mâna Ungurilor singuri? Poporul român să-și ceară și el lămurirea sorții sale viitoare, să-și ceară stare vrednică, libertate, viață națională, punere pe-o treaptă cu toate celelalte popoare din țară (cu Sașii, cu Ungurii, cu Săcuii).

Înimoasa tinerime ceru, ca pe Dumineca Tomii să fie chemată la Blaj o mare adunare națională, care să desbată acest lucru și să lea hotărâri privitor la soarta viitoare a neamului!

Ungurii începură a se teme de această mișcare a „iobajilor“ lor „valahi“, și iute chibzuiră, că ce să facă, pentru ca ea să nu se audă prea tare și prea departe, ci să fie ținută așa cam sub obroc... Și găsiră mijlocul: Ei opriră adunarea de pe Dumineca Tomii la Blaj! Dar văzând că poporul se învâlburează și că pornește cete-cete spre Blaj, — temându-se de mai rău, trimiseră știre conducătorilor Românilor, că le dau voie a ținea dorita adunare, dar uniții s'o țină pe a lor la Blaj, iar ortodocșii (greco-orientalii) la Sibiu, — fiecare la scaunul Metropoliei lor.

Această măsură a deschis și mai tare ochii conducătorilor neamului, și i-a făcut să vadă, că Ungurii se tem de poporul românesc dacă va ținea tot laolaltă, și vor să îl desbina în două, după cele două biserici ale lui, în cari tot politica și scopurile streinilor l'au împărțit.

Era o clipă de grea cumpănă.

Episcopul Leményi dela Blaj, pe care Ungurii îl făceau mereu „răspunzător“ de ori-ce necazuri și tulburări ce s'ar întâmpla pe urma adunării poporului la Blaj, — s'a supus poruncii și a conchemat dară adunarea Românilor de legea unită, la Blaj, pe ziua de 3—15 Maiu 1848.

Românii ortodocși erau în fața unei grele cumpăne. Ei, deși aveau Episcop ales, pe Șaguna, acesta nu se afla în Sibiu, că era dus la Carloviș, la patriarhia ortodocșă sârbească, ca să fie sfințit întru Episcop (după-ce în țară nu se aflau doi sau mai mulți Episcopi români ortodocși care să-l poate sfinți ei pe noul frate).

Sfetcnicii bisericii ortodocse române dela Sibiu, stăteau adunați la sfat și chibzuiău că: acum ce e de făcut?

Și în chip minunat pogoritu s'a Duhul Sfânt peste ei și i-a luminat, de au luat o hotărâre scurtă și puternică:

— *Conchemăm și noi adunarea Românilor greco-orientali — tot la Blaj pe 3/15 Maiu!*

O hotărâre mai plină de adevărat și mare patriotism, o hotărâre prin care să grăiască glas din cer către poporul românesc și să fie ca o pogorire a Duhului Sfânt peste acest popor, — nici că se putea alta.

A fost un chiot de bucurie dela o margine a Ardealului la alta, aflându-se de înțeleapta hotărâre a conzistorului ortodox dela Sibiu, — și ziua de 3/15 Maiu a reușit așa de minunat, precum știm că a reușit, pe „Câmpul Libertății“ dela Blaj.

A fost o minunată arătare a sufletului românesc al poporului nostru, care unul fiind, nu voia să știe de garduri de despărțire confesionale! El se dorea, se cerea, tot la un loc, într-o singură tabără, într-o singură armată, sub același steaguri!

Hotărârea are cu atât mai mare însemnătate, cu cât ea este cea dintâi de acest fel, când frații despărțiți aleargă să se îmbrățișeze împreună, împotriva voinei și în ciuda a tot puternicilor lor stăpânitori!

Ce s'a făcut mai târziu, la 1859, între Muntenia și Moldova, era aceeași arătare, doar că mai mare, a sufletului românesc, pe care „iobagii“ din Ardeal o săvârșiseră la 1848.

Din faptele lui Șaguna.

Pentru biserica sa.

Cînd a luat cîrma bisericii ortodoxe române din Transilvania, episcopul Șaguna a aflat această biserică într-o stare foarte umilită: săracă, neluată în samă, încurcată cu Sîrbii din Bănat. După unirea dela 1700 a unei părți a Românilor, biserica ortodoxă și-a pierdut Metropolia ce o avea pînă aci și credincioșii ei au fost lăsați în părăsire de puternicii zilei, anume ca să se destrame și piardă biserica lor. Așa prin Bănat și părțile Aradane ei s'au adăpostit sub arșpile bisericii ortodoxe sîrbești, de nu mai știau ce e românesc și ce sîrbesc. Șaguna însuși a venit la Sibiu ca Vicar al Episcopiei rămase văduvite la 1845, la recomandarea Patriarhului sîrbesc de Carloviș. Dar ajuns Episcop (la 1848) el începe munca de descurgare a bisericii sale de biserica sîrbească, și după muncă migăloasă și grea, izbutește la 1864 să se înființeze, prin diplomă împărătească, Episcopia ort. română de Caransebeș și Arad, neatârnată de patriarhia sîrbească, ci ca episcopii românești în legătură cu cea de Sibiu. Prin asta s'a pus temelie pe care s'a înălțat apoi umilita Episcopie a Sibiului, la rangul de Arhiepiscopie și Metropolie, a Românilor ortodocși. E această desgropare și înălțare a bisericii sale, una din cele mai mari fapte ale lui Șaguna.

— Lucru mare e apoi, că Șaguna și-a înzestrat biserica cea nou înălțată, cu o lege de ocîrmuire foarte înaintată și democratică: cu Statutul Organic, prin care se dă poporului „vot universal“ (tuturor bărbajilor majoreni, vrîstnici) încă de atunci, dela 1869, — drept care în stat nu a ajuns poporul a-l avea, nici în Ungaria nici în România, decît după aproape 60 de ani, acum după război! El voia și prin asta să-și învețe poporul a se folosi de dreptul său de a-și alege pe slujbașii săi, după plac și vrednicie.

— Clericii învățau, cînd a ajuns Șaguna episcop, 6 luni și erau trimiși preoți. Șaguna le-a cerut îndată învățătură de un an, apoi de 2 ani și la 1863 le ceru 3 ani, — ca să lasă preoți luminați.

— A adunat fonduri și fundașuni, a făcut Tipografia în care tipărea cărțile bisericești și școlare. — A găsit satele fără școli, a pus

pe preoți să țină școală cu copiii, până le-a putut da învățători din Seminarul de învățători ce a înființat. — A zidit nenumerate biserici și școli.

Săracă și umilită și-a găsit biserica la 1848 când s'a urcat în scaunul de Episcop la Sibiu, ca singurul episcop român ortodox. Când moare, lasă după sine reînviată vechea Metropolie, (perdută prin unirea dela 1700) cu 2 Episcopi la Arad și Caransebeș și cu fonduri pentru a treia episcopie la Oradea Mare. A lăsat și fond pentru zidirea unei Biserici Catedrale, — și altele și altele.

Biserica ortodoxă are într'adevăr cuvinte de a slăvi pomenirea lui Șaguna.

Pentru școală.

— Pentru Școală Șaguna a făcut tot așa de mult ca pentru biserică. A găsit satele pustii, și la moartea sa a lăsat aproape 2000 de școli, unele mai slăbuțe, altele bune, iar unele bune de tot. A lăsat seminar teologic (pentru creșterea clericilor) și podagoric (pentru creșterea învățătorilor), a stăruit și ajutat la înființarea Gimazului mare (Liceu) din Brașov, și la înființarea gimnazului de 4 clase din Brad, — și avea în planul său de lucrare să înființeze încă vre-o 4 Licee românești, la Hațeg, Lugoj, Caransebeș, etc. pe cari însă n'a ajuns a le putea înființa.

Pilda de Români.

Ca Român, Șaguna era dintre cei cari cereau cele mai largi drepturi și libertăți poporului românesc în această țară, și pentru aceea lua parte viuă la toate mișcărilor politice naționale ale neamului, dând în privința asta strălucite pilde întregului popor românesc.

Când la 1848, flacăra revoluției se presimțeau, Șaguna, nou sfințit Episcop, s'a aruncat în fruntea mișcării, fără a se feri de vre-o primejdie a acelor zile grele. S'a dus însuși în fruntea unei mari cete de preoți și fruntași, la adunarea dela Blaj. Asta a stărnit atâta însuflețire în tot poporul, că l'a scormonit mai mult ca ori-ce chemări și scrisori! Românii ortodocși se bucurau de mișcarea inimosului lor Episcop și îl urmau cu însuflețire, pe un drum pe care până aci nu li-l arătase nimeni altul: drumul fratelui către frate, fără privire la deosebirea bisericască, iar Românii uniți s'au bucurat la fel de mult, văzând cum frații greco-orientali vin cu brațele deschise spre ei, spre Blajul lor. Curgea poporul rău pe urma lui Șaguna, spre Blaj. Blajul însuși s'a bucurat așa de mult de frumuseța hotărârii fraților dela Sibiu, încât a trimis solie sărbătorească în calea lui Șaguna până la Mănerade, ca să-l salute și să-l aducă cu semne de mare bucurie, la Episcopia din Blaj. A doua zi cei doi Episcopi, Lemenyi și Șaguna, au mers la biserică și au ieșit din biserică braț la braț în fața poporului ce umplea plața

ca o mare de oameni, și lăcrămau sărmanii români de bucurie, văzând bunăînțelegerea Capilor bisericilor lor... Și a rostit Șaguna o scurtă vorbire poporului, zicând printre altele despre ei, cei doi Episcopi: „Noi suntem frați, și nu din fătărie, ci întru Hristos, suntem frați Români, cari îndeamnă pe tot Românul să uite neplăcerile trecutului și se se simță toți frați, așa cum frați sunt și Episcopii lor“...

Și această pildă de frăție națională, Șaguna a dovedit-o de repețite ori prin faptele sale. Pentru ținuta lui bărbătească, și totuși cu tact, cumpătată, în toate zilele marelui adunări dela Blaj, adunarea pe el l'a ales de președinte al Soliei care să ducă Impăratului cererile Românilor din această mare adunare. Pe Episcopul Leményi l'a ales Președinte al Soliei ce să meargă la dieta din Cluj cu cererile. S'a ales apoi un „Comitet permanent“ (statornic) pentru conducerea treburilor neamului în preajma revoluției. De președinte al acestui Comitet a fost ales tot Șaguna, — și fiindcă era tiner și inimos, pe când Episcopul Lemenyi era mai înaintat în vârstă.

Șaguna și-a împlinit însărcinările de Român așa de bine, că Kosuth, capul revoluției maghiare, spusese odată, crezând că el va rămânea biruitor, că pe toți Românii i-ar putea ierta pentru ținuta lor în revoluție, dar pe Șaguna nu!

— Când mai tirziu Românii ardeleni au început a se organiza (rindul) ca partid politic, Șaguna n'a lipsit nici de acolo, — de aceea partidul național, care în zilele lui Șaguna și-a luat ființa, — pe el l'a avut ca întâi Președinte al său.

Pe tărîm cultural.

Pentru cultura (luminarea) poporului, a cercat să înființeze, și să ajute la înființări pornite de alții, societăți culturale. „Asociațiunea“ din Sibiu e înființată cu puternicul lui ajutor și el a fost întâiul ei Președinte. Și aci a dat dovadă de înțeleaptă frăție, stăruind ca, pentru a nu supăra pe frații celor două biserici românești, președintele să fie odată un unit, apoi un ortodox, și tot așa pe rînd. — pentru că aci numai Românii să se simță toți și ori-ce ură confesională, de aci înlăturată să fie!

Unde numai a fost lipsă de ajutor și de muncă, de pildă luminată, de inimă românească, — Șaguna peste tot locul era, peste tot locul umărul îl pune și ajută.

Are într'adevăr biserica ortodoxă, ca și neamul românesc peste tot, de ce să se închine mormîntului lui și are ce scoate la iveală ca pildă pentru rîndurile de azi de oameni.

Aceasta se face azi la Sibiu și Rășinari, de-asupra mormîntului lui.

— Cum au decurs sărbările în săși de închinare vieții lui Șaguna, — vom arăta în numărul viitor.

Oameni de pe vremea lui.

La sărbările dela Rășinari se află duși și vor fi priviți ca lucruri rare și prețioase, puținii oameni cari au cunoscut încă pe Șaguna în persoană, și pot spune lucruri frumoase din viața lui. Printre ei sunt doi preoți: Christofor Cruceanu, azi preot în Geoagiu-Feredeu, și părintele Dima din Brașov, preoți sfințiți încă de Șaguna; apoi profesorul în penzie Dimitrie Comșa din Sibiu, care a slujit ca profesor sub Șaguna. — Vom da amănunte despre ce acestia vor spune din amintirile lor despre marele arhieru.

Marea lui vază.

De vază mare se bucură Șaguna nu numai între Români, ci și în fața streinilor. Când el ieșea pe stradă de mergea la plimbare, însoțit totdeauna de călugărul și servitorul său, toate capetele se plecau din toate părțile străzii, spre dânsul, — de erau Români, de erau streini trecătorii. Ca unci împărat i-se închinau toți, mult prețuindu-l.

— Când eră greu bolnav, nainte de moarte, din ordinul primăriei orașului, s'a așternut un strat gros de paie în strada din fața palatului metropolitan, — ca trăsurile ce vor trece pe stradă, să nu tulbure, cu zgomotul lor, pe marele bolnav, căruia toți i-ar fi ajutat, de-ar fi putut să se însănătoșeze și mulți ani între ei să fie.

Așa ajunge a fi cinstită de toată lumea viața unui om care a trăit pentru binele de obște, nu numai pentru țigăna sa.

Averea lui.

Șaguna, urcat în scaunul de arhieru ca om sărac, — a lăsat bisericii sale totuși, la moartea sa, averi însemnate. Un șir întreg de case în strada Metropolei (pe atunci str. Măcelarilor), casele episcopoești, tipografia, seminarul și altele, în această stradă și în altele. Unde numai putea, cumpăra.

De unde avea banii? Li avea în chip m'nunat: Când un preot ori un protopop făcea ceva rău, îl pedepsea și cu bani, pentru a-l aduce la disciplină, — dar nu l pedepsea pentru a-și face avere sieși, ci tot pentru fondurile multe ce înființase. De-i dăruia cineva ceva — și lumea îi dăruia bacuros, iubindu-l așa mult, — primea, dar nu pentru sine, ci pentru biserică sa, pe care săracă nap a aflat-o și cu bună zestre a lăsat-o.

Iaca pentru ce are și biserică sa, și neamul, de ce să slăvească pomenirea acestui Arhieru, ca și care, rar de tot alții...

— *Vedeți frumosul lui chip în „Foaia Interesantă“.*

Din Rusia.

Se scrie că marele sfat al Evreilor, cari vor strivirea și nimicirea religiei creștine, au făcut în Rusia un nou pas în privința asta: Ei strică Calendarul vechiu creștinesc de 52 săptămâni, și vor să facă Calendar nou de 60 săptămâ-

mâni, fiecare săptămână de 5 zile, la care adaug 60 de Luni (ziua care ea va fi ziua de odihnă a săptămânii, în locul duminicii creștine).

Atâtea vor fi toate zilele de poas: cele 60 de Luni (în loc Dumineci) și încă 5 sărbători comuniste. De Paști, Crăciun, și altele, ei, oficios, nu vor să mai auzim.

Vede și orbul că dacă și această batjocură vor izbuti s'o facă Jidanii cu nefericita Rusie, — apoi poporul de acolo are să treacă prin grele zbuciumări și lupte, până să-și aducă viața la rînduială.

Inchelerea anului școlar la Liceul „A. Vialcu“ din Orăștie.

În ziua de 1 Iulie nainte de masa corpului profesoral și elevii au ascultat sf. liturgie în biserica ortodoxă. La sfârșitul liturgiei s'a pus o rugăciune de mulțumită. A vorbit elevilor în biserică dl profesor Tămaș dându-le sfaturi părintești.

— După masă la 3 ore au avut loc sărbarea de încheiere în sala mare dela Central. Partea întâie a fost totodată și examen de muzică, sub conducerea prof. Pârva. S'au executat 3 puncte de cor și unul de orchestră, spre plina mulțumire a publicului.

A urmat cuvântul Directorului Ar. Demian, către merosul public, arătând raportul între școală și societate, scoțând la iveală deosebit părerile care au călăuzit pe profesorii dela Liceu în creșterea tinerelor viăstare.

Urmează raportul asupra stării morale și materiale a întregului institut. Directorul arată, că au terminat anul: 396 elevi regulați; dintre cari 76 au fost trecuși cu foarte bine, 76 cu bine, 171 cu suficient, 47 corigenți la câte un singur obiect, iar 24 la câte două obiecte nepromovați 2 (doi). Numărul al celor rămași neînaintați, e a se înțelege prin faptul, că mulți elevi mai slabi la studii, văzând cu că asprime se dau aci calculii s'au retras încă în cursul anului.

Elevi particulari (privati) au fost 20 clasificați, dintre cari foarte bine 4, cu bine 11, suficient 3 și 2 corigenți.

După neam și religie, sunt 408 Români, 5 streini.

După confesiune: 364 ortodocși, 44 gr.-cat. 1 rom.-cat. 4 ev. luterani.

După purtare: 354 cu nota foarte bună, 38 cu notă bună, 4 cu notă potrivită.

Directorul se adresează apoi neretului școlar, arătându-i că muncă se află mulțămirea și cinstea! Acest cuvânt îl simte tot atât de adânc plugarul, grădinarul și frănarul, ca și profesorul și dascălul ce-și face cu sfială lecțiile sale de fiecare zi pentru luminarea fragedelor minți tinerimei. Făcând o asemănare între parabola neghinei și viața ortodoxă nească peste tot, iar în deosebit cea școlară, spune că păcatele glijenței și trândăveniei, nu pot rămânea nepedepsite. Acum neghina se adună în znopi și se va arunca departe din grăul cel curat, buruienile s'au zmulș de lângă spicele cele bune. Azi se bucură acei cari au adus destul untdelemn candelile lor, iar cei cari n'au purtat cuvântul bun, ci s'au dedat neascultate și lenevire, aceia rămân afară dela ospățul comun, căci decata n'a întârziat.

81 elevi au fost premiați pentru purtare și progres la toate studi-

Au fost premiați și pomeniți cu suda deosebită, pentru purtarea și moralitate, următorii: cl. VIII. Albu Ioan, Todea Ioan, cl. VII. Muntean Petru, cl. V. Timar Savu, Radu Aron, cl. IV. Danciu Victor, Goția Ioan, cl. III. b., Necșa Aron, cl. III. a., Popa Adalbert, cl. II. b., Dafiu Iosif, cl. II. a., Iacob Gheorghe, Ștefan Nicolae, cl. I. b., Filip Petru, cl. I. a., Buina Vladimir.

Premiați și laudați deosebit la obiecte singuratică au fost 101 elevi. Premiați la dexteritate: la desen 40, la gimnastică 34, la muzică 16.

Pentru hărnicie desfășurată în soc. de lect. „M. Emin.” 17 elevi. Pentru-că au dat lecții elevilor internii au fost premiați în bani și câști 13 ducători-monitori.

Pentru zelul manifestat la soc. Vas. Alex.” a elevilor inferiori, au fost menționați cu laudă 4 elevi.

La cercetășie au fost premiați 6. Ajutoare în bani au primit dela 300 până la 800 lei — 6 elevi, iar dela 50 până la 200 lei, peste 50 elevi. Total s'au împărțit peste 400 câști în valoare de 6.000 lei, iar bani gata s'au distribuit peste 7000 lei.

După împărțirea premiilor, directorul liceului arată înșămnătatea și valoarea acestora pentru băești.

De încheiere se adresează în cuvinte simțitoare către colegii de muncă, cărora le mulțumește în cuvinte alese pentru sprijinul și concursul dat la conducerea corăbiei Institutului, spunându-le ca răsplătă adevărată a muncii desinteresate să și-o găsească singur în faptul că și-au împlinit cu demnitate datoria de propovăduitori ai luminei și culturii.

NOUȚĂȚI

Zidirea Catedralei din Cluj a apucat pe calea cea bună. Ziarele din Cluj vestesc că Conzistorul, după-ce hotărârea sa a doua a făcut peste puțină firmei bucovinene, cea cu jidanii pitulați la spate, să se ia de legământul lor, — a ținut un sfat nou, al treilea, în care a hotărârea cea bună, de a da lucrările Casei ingineresti curat românăști zisă: „Intreprinderile generale Tehnice” T. Eremia din București.

Ne bucurăm de faptul că Conzistorul din Cluj, care a putut fi îngelat pe-o clipă în bună credința și luase o hotărâre ce jignează de dureros inimile noastre creștinești, — a găsit calea de a înțura pe cel ce-l înșelau și și-a îndreptat pașii pe drumul cel bun,

Comemorarea Șaguna și Adunarea cerșală a „Asociațiunii”, despărțământul păștie. În 8 Iulie s'a sărbătorit, după programul vestit și de noi, Paraschis la orele 11 a. m. pentru Șaguna. Oare multă la biserică ort. Răspunsurile le-a dat corul elevilor lic. Conduși de prof. G. Pârveu. A vorbit par. V. Păcurar, despre Șaguna. La orele 4 a avut loc Adunarea deschisă de către Dr. A. Vlad, dir. despărțământului. Stăruie pentru reorganizarea desp. atât pentru a comemora pe marele arhieru A. Șaguna, cât și pe A. Vlaicu la toamnă, plănuindu-se 10 ani dela moartea

Se face înscrierea noilor mem-

brii. Se înscriu: 1 membru fondator (400 Lei), 22 membri pe viață (2200 Lei), mai mulți membri activi (10 Lei), solvind imediat suma de 4110 Lei.

Se face alegerea directorului despărț. și a membrilor comitetului. Abdicînd dir. Dr. A. Vlad, adunarea alege de director al despărț. pe A. Demian, dir. lic. „A. Vlaicu”, în comitet pe: I. Ienea, G. Pârveu, D. Rob și B. Brassai. (Afară de membrii fondatori și pe viață cari sunt membrii de drept), pe anii 1923—25.

Urmează matineul artistic-literar: 1. Disertează A. Demian despre A. Șaguna, făcînd o apoteozare a marelui arhieru. 2. Corul maturisanților conduși de prof. Pârveu, a cîntat cîntări potrivite. S'a jucat piesa „Florin și Florica” de d-șoara O. Lupan, Secaș și Ivan. Au jucat foarte bine. Publicul a rămas deplin mulțumit. De încheiere Cor, condus de maturisantul Pascu; maturisanții liceului nostru și-au ținut de datorință a ne da concursul lor și de această dată spre deplina noastră mulțumită.

Examenul de maturitate. la Liceul Vlaicu din Orăștie, s'a ținut în zilele de 2, 3 și 4 Iulie. Au fost prezidate de d-nul P. Grimm, profesor la Universitatea din Cluj. Rezultatul este următorul: cu foarte bine 8, cu bine 8, cu suficient 9, corigenți la câte un obiect 5.

D-nul prof. Grimm în scurtul timp petrecut în orașelul nostru și-a câștigat simpația întregului public românesc. A lăsat numai amintiri dintre cele mai frumoase.

— Examenul de absolvire clasa IVa (Matura mică), s'a ținut în 6-7 Iulie. A fost prezidat de directorul liceului. Dintre 49 candidați, 10 au terminat cu foarte bine, 12 cu bine; 24 cu suficient, iar 3 au fost respinși.

Mare nenorocire de cale ferată a fost săptămâna trecută la Vintileanca (lângă orașul Buzău): Un tren de persoane ce venea grăbit, căci cam întârziase, la intrarea în gară a fost slobozit, prin îndreptarea greșită a acarului (a schimbătorului de șine) în spatele unui tren de marfă ce stătea în stație. S'au făcut tot zdrob vre-o 5—6 vagoane de persoane și vre-o 10 din cele de marfă. Au fost omorîți peste 80 de călători și vre-o 150 greu răniți. E o rușinoasă nenorocire. Se cere de toată lumea, strâșnica pedepsire a celor ce cu atîta ușurință umblă cu trenurile.

Scădere la plata trenurilor s'a dat pentru cei-ce vor să meargă la „sărbările lui Șaguna”. Li se scade 75% din prețul biletului de pe clasa pe care doresc a călători și vor plăti numai 25% (în loc de 1 Leu numai 25 bani).

Chipul Metropolitului Șaguna în colorii. Dl profesor Dimitrie Comșa din Sibiu, care a trăit și slujit bisericelii și școalei, ca profesor la seminarul din Sibiu, în zilele lui Șaguna, — a avut bunul gând să

pregătească chipul metropolitului Șaguna în colorii, așa cum era el când era îmbrăcat pentru a sluji sfânta liturgie, în strălucitoare haine bisericesti, cu cărja arhierască în mână, binecuvîntînd mulțimea din ușa împărătească a altarului. În scrisoarea prin care ne cere să vestim acest frumos chip, dl profesor Comșa ne scrie:

„Avut'am eu unul adeseori pri-lej a-i fi aproape, și de sigur nu greșesc când spun, că acest portret (chip) e deplin izbutit, înfățișînd pe Metropolitul Șaguna întocmai cum era: falnic, de o rară frumsețe și măreție, binecuvîntînd și cuce-rînd toate privirile ca prin farmec...”

Cei-ce doresc a avea în casa lor acel chip aievea frumos, care, pus în ramă, va sta cu cinste alături de icoanele sfinte cele mai frumoase cari împodobesc casa creștinului, — să trimită 50 Lei pe adresa: Profesor D. Comșa, Sibiu, de unde îl va primi pus în un tub tare, scutitor.

Cei-ce trimit după 3 de-odată (ori mai multe) au scădere 20% la preț, adică le capătă cu 40 Lei în loc de 50.

Jidanul în farmacie.

Nainte cu vre-o 2 ani avînd de făcut un leac, pe care înainte de întrebuintare trebuia să-l scutur bine ca prafurile de pe fundul sticlei să se înalțe în apa din sticlă, — am dat receta la farmacia fostă N. Vlad, care acum e arendată unui jidan. Mi s'a adus un borcănăș uns pe din lăuntru ca cu var, și nici un fluid pe care să-l scutur ca să se amestece prafurile de pe fund. Stăpânul farmaciei, dl Virgil Vlad, se afla din întâmplare în Orăștie. I-am arătat ce am cerut și ce am primit din farmacia de bun renume a familiei Vlad-Demeter, arădată azi altuia. Mi s'a dat a doua zi medicina adevărată, cum se prescria în recept. Dar, vezi, după ce întîl mi s'a dat greșit făcută. — Perzîndu-mi încrederea în farmacistul evreu ușoratic, nu i-am mai trimis lui rețetele, ci farmaciei Graffius din piață.

Zilele astăzi avînd iar ceva rețete de făcut, le-am executat tot la farmacia Graffius, — dar am uitat să cer și o bucată de „pânză impermeabilă” (prin care nu străbate u-mezeala) ce-mi trebuia pentru legarea părții bolnave pe picior. Filindu-mi peste mână a merge pînă în piață, am zis: Pânza asta n'o face el, farmacistul, o pot lua și dela pretinul din jos, căci tot așa o are și el, ca și celalalt. Nu poate greși la prepararea ei, ca la leacuri. Am mers și am cerut „pânză impermeabilă” pentru legat peste vată pe partea bolnavă cutare.

Evreiașul din Farmacie nu avea această pânză. Ci, ca să nu scape clientul întrat la el, ci să-i iee cășiva lei, mi-a arătat ceva ce sămăna a pânză impermeabilă și mi-a zis: „asta-i bună”. Bine, te rog dă-mi. Mi-a dat o bucată de vre-o 12—15 cm. lungă și alți 10—12 de lată luându-mi 25 Lei. l'am plătit și am plecat. Mi-am legat piciorul bolnav și a doua zi, când doctorul m'a văzut, a ris și a clătînat din cap, zicînd: dar asta nu e „pânză impermeabilă”, e o bucată mare de flastru (ce se lipește unde se cere, nu se copere cu ea vata udă ca să nu evaporeze). N'o mai folosi.

Am dus napoi farmacistului pe-tecul lui de flastru și l'am întreat:

— Bine, dle, eu și-am cerut pânză impermeabilă și dta mi-ai dat flastru! Cum se poate așa ceva? Dta nu știi ce e una și ce e alta?

— Ba io știe, — dar io aretat la tumeta și tumeta spus că ala bun.

— Eu am zis că-i bun flastru, în loc de pânză? Eu am crezut că mi-ai dat ce și-am cerut, și voiu fi zis: bun, în credință că-i pânză! Dar dta nu mi-ai spus de loc că n'ai pânză și-mi dai flastru!”

Atrag luarea aminte a deregătoriiilor sanitare a orașului asupra acestui farmacist, care își face receta de jumătate, își dă flastru în loc de pânză impermeabilă, — și care tot așa o fi punînd în leac, în loc de piatră amară, piatră vî-năntă, dacă de cealaltă nu are. Aceste metode nu pot fi tolerate într-o farmacie, unde se joacă cu sănătatea a sute de oameni.

Dl Virgil Vlad, proprietarul Farmaciei, ne-a făcut un slab serviciu trimițîndu-ne aici, în farmacia de bun nume și de toți iubită, a cîntitului și acuratului său părinte și a dlui Demeter, — pe acești jidani, cari își dau ce au sau ce vreau, nu ce le ceri sau ce le scrie medicul!

I. M.

Societatea Anonimă „Uzinele de Fier și Domeniile din Reșița” și-a ținut la 23 Iunie 1923 a treia adunare generală ordinară în prezența a 38 acționari reprezentînd 149,264 acțiuni.

Conform bilanțului prezîntat adunării, exercițiul 1922 se încheie cu un beneficiu net de Lei 36,848,747.24 bani. Cu privire la distribuția acestuia s'a hotărât plata unui dividend de 20% adică 100 Lei de acțiune, trecerea la fondul de rezervă a unei sume de Lei 3,684,874.72 bani. De asemenea s'a hotărât întrebuintarea sumei de Lei 4,037,080 la formarea unui fond de distribuit funcționarilor și lucrătorilor societății și Lei 807,416 la formarea fondului de pensuni al funcționarilor. Adunarea a mai hotărît ca dividendul să se plătească cu începere de la 23 Iulie a. c. la următoarele bănci: la București la Banca Marmorosch, Blank & Co., la Cluj la Banca Agrar, la Sibiu la „Albina” și la Timișoara la „Banca Timișoarei”. Impozitul asupra dividendului va fi plătit de către Societate.

Adunarea Generală a ales un nou consiliu de administrație din care fac parte D-nii: C. I. Argetoianu, Dr. I. Beu, Mauriciu Blank, Dr. Valeriu Branisce, Mihail Cantacuzino, Dr. Georges Günther, Baron Vladimir Bertya, Oskar Kaufman, Oscar Kiriacescu, Prof. Alex. Lepadatu, E. D. Madgé, G. Pereire, Dr. I. Popovici, Dr. Rudolf Sieghart, N. P. Ștefănescu, A. Veith, Douglas Vickers, Alex. Weiner. Ca Censor nou a fost ales Dl. Mihail Georgescu, Directorul General al Băncii Generale a Țării Românești.

În raportul său relativ la noua emisiune, consiliul a comunicat, că asupra celor 120,000 acțiuni, s'au subscris 181,906 acțiuni. În urma întrebării unui acționar, se comunică, comisiunea delegată de către guvern în baza legii „Reșița” pentru repartizarea noilor acțiuni, își are lucrările în curs.

Câtă dragoste au pentru noi concetățenii unguri...

Făcându-se în anul școlar de față o inspecție pe la școlile de stat din Săcuime, școli plătite de stat, dar lăsate să-și folosească limba lor ungurească, — s'a văzut următorul lucru: In salele cu copii români, portretele (chipurile) Maestărilor Lor Regelui și Reginei României, erau atârinate pe perete spre vederea liberă a ori-cui. In salele de învățământ cu copii unguri și dascăl maghiar, chipurile Regelui și Reginei erau coperite cu hârtie, pe care el o numeau „hârtie subțire“, dar era groasă de-abințele, ca să nu poți vedea prin ea chipul acoperit, — căci, ziceau, vrem să fie feriți de prav...

Sub acest cuvânt mincinos, copereau de fapt chipurile așa fel, ca să nu fie văzute deloc!.

Nemții plătesc, dar — nu cu bani.

Germanii sunt obligați prin pacea dela Paris, a plăti țării în care au făcut pagube și jafuri în vremea războiului, despăgubiri potrivite. Așa au de plătit și României sume însemnate de bani, pe cari ar trebui să le dea tot în aur (după-ce hârtia lor nu e azi bună decât-de pus pe foc). Am scris că au de dat „sume însemnate“, dar trebuie să adaugem îndată că, totuși nici pe a zecea parte așa de mari cum se cuvenea și pe cât de mari au fost pagubele țării pe urma jafului lor nesățios.

Pe anii 1922—23 Nemții aveau să dea României 29 milioane mărci în aur. Dar fiindcă spun că n'au de unde da atâta aur, guvernul s'a învoit cu guvernul german, să ne dea în schimbul acestei sume lucruri ce ne lipsesc la Căile Ferate, și anume:

20 locomotive (mașini), 110 vagoane de călători cl. I și II, apoi șine, aparate telegrafice și telefonice și alte materiale de cale ferată.

Așa vor plăti ei pe rînd, dar nu în bani, ci cu lucruri de ale fabricelor lor.

În chipul acesta ei își ajung un alt scop: au ce da de lucru fabricelor lor și își au partea de câștig dela toate acele lucruri pe cari ni-le trimit.

Țara însă se va bucura să-și primească și așa despăgubirile și să ajungă odată a-și vedea de nou Căile ferate cu vagoane curate, ca în vremurile de pace, nu cu niște căzături cum sunt azi cele mai multe chiar și pe trenurile accelerate (repezi) și pe cele cari ies din țară până la Pesta, Viena, Praga.

Din Septembrie Germania a promis (făgăduit) să înceapă a trimite din aceste lucruri.

Peșta Redacției!

Dsale Nicolae Plîșca în Dezna. Foile pentru Ana Zdrinca merg dela noi de vre-o 3 săptămâni. Doar că era scrisă Zdrinca și nu Zdrînca, — ceea-ce nu credem să fi fost pricină de a nu o găsi postarul. — I-am trimis de nou numerii din urmă 4. Te rugăm să crezi că nu e vina la noi. Noi ne silim a mulțumi pe toți abonații, nu a-i supăra.

Dsale Ion Chita în Saravale. Da, banii au sosit. Ești plătit pe anul de față întreg foile merg la No. casei 529

ANUNȚ.

La notariatul comunal Col. Simeria (Pișchi) cu 1 Aug. 1923 se angajează 2 canceliști, cu praxă administrativă.

Salar bugetar lunar 1200 Lei, și din venitele laterale parte după învoială. Salarul lunar în proporție cu sirguința, se va majora.

N. Tanase,
notar.

(876) 1—1

Casă de vânzare.

cu local de prăvălie (boltă) în loc foarte cercetat, stînd din: 1 local de prăvălie, 3 odăi de locuință, bucătărie, cămară, magazie, fântână, etc. — e de vânzare. Azi prăvălia e aranjată pentru manufactură și coloniele. Informații la:

(877) 1—1 Mendel Armin
Hunedoara, str. Avr. Iancu 12.

Benzină și oleiu,

pentru automobile și motoare la mașini de îmblățit, — și anume benzină grea albă, — se află de vânzare cu preț moderat, în Orăștie la:

TRIF și NASTA
Calea Mihail Viteazul 55, — din jos de moara orașului, spre gară.

(878) 1-2

CONCURS

pentru uniforme de elevi.

Direcțiunea Liceului „Aurel Vlaicu“ publică Concurs pentru confecționarea alor 300—400 uniforme la băieți între 10—18 ani. — Croitorii, cari ar putea confecționa uniformele în Septembrie — Octombrie, a. c., sunt rugați a-și înainta ofertele la Direcțiunea Liceului, până la 1 August.

Orăștie, la 2 Iulie 1923.

(868) 2—2

Direcțiunea.

Casă de vânzare.

Într-o stradă foarte umblată din Orăștie, e de vânzare o casă stînd din 4 camere (odăi), 2 bucătării și o grădina mare.

Informații mai de aproape în Strada Vântului Nr. 3. (870) 2—3

Târgul de săptămână în Geoagiul-de-jos.

atât pentru vite cât și pentru marfă se va ținea regulat în toată Toia. (890) 8—16

Aviz de deschidere!

Subsemnatul aduc la cunoștință onor. Public din Orăștie și jur că cu începutul lunii Iulie am deschis din nou

Prăvălia de manufactură

care a mai fost sub conducerea mea sub Firma „Pasca și Inișca“ în Orăștie.

Bazându-mă pe practica îndelungată ce o am și având legăturile cele mai bune în țară și în străinătate, cunoscând bine și cerințele publicului din acest jur, promit a sta la îndemână onor. public cu *prețurile cele mai favorabile*.

In prăvălia mea se află: Șifoane, pânzării, barcheturii, zefire, cloturi și căptușeli. Mătasă de brodat, toate soiurile de arniciuri și bumbace D. M. C., ată pentru cusut cu mâna și la mașină.

Cărpe de Casmir cu ciucuri de ibrișin, cărpe de creton, alegere bogată. — Ciorapi în toate calitățile și toate articolele ce aparțin branșei de manufactură.

Rugând sprijinul onor. public semnez, cu stimă:

IOAN INIȘCA

Str. Regală Nr. 11 Casa Szölösy

(872) 2—2

Români! Cumpărați dela Români!

CAUT 2 sau 3 camere goale, cu bucătărie, libere imediat. Plătesc până la 1000 lei chirie lunar.

Adresa la ziar.

2—2

Publicare.

Caut 2 scriitori verșaji în chestiile de dare. Salarul 1000 Lei lunar; pentru cășătorii 2 m³ necătorii 1 m³ lemne de foc. Postul a se ocupa imediat. Venite de esecujii, diurnele reglementare. Cugir în 3 Iulie 1923.

Vasile Motoașcă

(871) 2—2

notar.

Transport de mărfuri și de lemne.

Subscriși având auto-camion cu povară primim a face transporturi de mărfuri dela gară în oraș, — dela 2000 kgr. în sus, precum și transport de lemne dela Șibișel în oraș. Facem și curse de mărfuri în alte orașe. Cancelaria: Orăștie, str. Mih. Viteazul, 2.

BOER și OTTO STEPHAN

Casă de vânzare.

E de vânzare din mână liberă o casă cu 5 camere (odăi), pivniță, șopro, fântână, grădina, 716 stăp g'ni pătrași, cu 100 pomi, strada Căstăului vechiu Nr. 2, bună pentru un econom. Prețul 160 000 lei. O vinde: Informații la foale. (867) 2—3

Un trier, de curățit grâu, — și un „granio“ pentru ridicat petri de moară, — se află de vânzare la: (875) 1—3

Ferenczy Albert
Orăștie, Str. Mihail Viteazul 73.

Scărmătoare de lână

mănată cu motor electric, cu tot arangementul, în bună stare, se află de vânzare la subscrisul:

Vasile Udrea
în Vințul-de-jos.

(874) 1—3

Benzină ușoară și grea, Petrol și oleiuri de uns pentru mașini și automobile, — vând în cantități mari și în mic.

La cerere, împrumut butoale pe termen scurt, având a mi-se înapoi franco în 3 zile după primire. Se depune însă cauze pentru ele.

Expedare zilnică, fără întârziere, din stația Sebeșul-Săsesc. Depozitul FĂRCAȘIU Sebeșul-Săsesc (jud. Sibiu).

Prăvălie de vânzare!

Prăvălie de specerie, a subscrisulul, bine sortată cu tot felul de articli, împreună cu tot arangementul se vinde din mână liberă.

(869) 2—3

Adolf Schlein

Orăștie, strada Mihail Viteazul (Drumul Țării) Nr. 7

Piei crude,

nelucrate, nume: de măr, de vișel, de mîel, de led, de altele, — le cumpăr, fie în stare crudă, fie uscate, plăcind pentru cele mai înalte prețuri de st.

:: Secția de piei crude alul

EMANUIL ABRAHAM

(784) 11—12 Orăștie, Piața mare